

Iwona Burkacka
Uniwersytet Warszawski
Warszawa

O SUFIKSACH *-NI(A)* I *-ERI(A)* W FUNKCJI WYKŁADNIKÓW NAZW MIEJSC

Badacze zajmujący się słowotwórstwem podkreślają, że współcześnie spada liczba nowych słów nazywających miejsca (przestrzenie zamknięte) zbudowanych z wykorzystaniem formantu *-ni(a)* wraz z rozszerzeniami: *-alni(a)*, *-arni(a)*, *-elni(a)*, *-erni(a)*, *-orni(a)*, *-owni(a)* pomimo jego wyspecjalizowania i możliwości dołączania do podstaw o różnej przynależności kategoryjnej: czasowników, rzeczowników, przymiotników i wyrażen syntaktycznych. Przyczyn zmniejszania się liczby nowych formacji z sufiksem *-ni(a)* upatruje się w zmianach rzeczywistości pozajęzykowej, tzn. zaniku potrzeby wyróżniania nowych miejsc – „wygasaniu zapotrzebowania społecznego na urabiane przez nie struktury” (Jadacka 2001: 88) – oraz w zapożyczeniu nazw, głównie z języka angielskiego, lub wykorzystywaniu schematu z udziałem słów *bar*, *restauracja*, *zakład przetwórstwa* itp.

Hanna Jadacka, omawiając produktywność sufiksów w latach 90. XX w., wymienia zaledwie dziewięć neologizmów z formantem *-ni(a)* (i jego rozszerzeniami), utworzonych w latach 1989–2000: *hamburgerownia*, *kremownia*, *pakernia* ‘siłownia’, *preparatownia*, *salatkarnia*, *wywiadownia* oraz *bublownia* (Jadacka 2001: 87). Stwierdza, że widoczne jest znaczne osłabienie aktywności omawianego sufiksu w porównaniu z latami powojennymi (9 formacji pochodzących z końca wieku wobec 74 derywatów z lat 1945–1964, Jadacka 2001: 124), które w związku z uprzemysłowieniem kraju sprzyjały licznemu urabianiu nazw zakładów lub ich części (pracowni, warsztatów), co jest jedną z podstawowych funkcji wspomnianego formantu¹.

¹ Zdaniem Jadwigi Puzyniny i Renaty Grzegorzyczkowej sufiks ten rzadko buduje terminy biologiczne, np. *zależnia*, lub wyrazy pochodne, w których dochodzi do zniesienia różnicy między nazwą miejsca a nazwą urzędu, np. *bieżnia*, *skocznia*, *myjnia*, a w odczasownikowych nazwach należących do terminologii specjalnej wskazuje na urządzenie lub jego część (np. *nastawnia*, *dźwignia*), niekiedy na przedmioty (np. *zapadnia*) czy nazwy abstrakcyjne (*klótnia*, *wykładnia*) (Grzegorzyczkowa, Puzynina 1979: 249–254).

Ostatnie lata przyniosły jednak wiele nowych słów² pochodnych z tym sufiksem, np. *wygrywalnia* (o znaczeniu ‘salon gier’), *gralnia*, *kominkarnia* (‘nazwa sklepu sprzedającego kominki’), *naleśnikarnia*, *wytrzeźwialnia* (‘izba wytrzeźwień’), *wrzutnia*, lub powroty słów, które powstały znacznie wcześniej, a współcześnie zostały przywrócone, często z chęcią odświeżenia słownictwa, np. *fryzjernia* ‘nazwa zakładu fryzjerskiego’ czy *wpłatnia* ‘kasa depozytowa’ (przypomniana przez Lukas Bank). Część z tych struktur ma poświadczenie słownikowe lub jest odnotowana w Narodowym Korpusie Języka Polskiego (dalej NKJP):

gralnia ‘salon gier’ – wyraz odnotowany w *Słowniku ortograficznym PWN* (Kłosińska 2004), z kwalifikatorem *środ.* i w NKJP³,

naleśnikarnia ‘bar z naleśnikami’ – poświadczenia: NKJP⁴ i Bralczyk 2005,

wrzutnia ‘kasa’ – poświadczenia: NKJP⁵.

Niektóre wyrazy rozszerzyły swoje znaczenia: słowo *czekoladownia* dawniej oznaczało dział fabryki zajmujący się produkcją czekolady (podobnie jak *czekoladziarnia*, por. znaczenie podane w SJPD), dziś nazywa także kawiarnię, w której podaje się gorącą czekoladę do picia. Niekiedy słowa mogły istnieć wcześniej, lecz nie zostały odnotowane w słownikach, ponieważ funkcjonowały w środowiskowych odmianach polszczyzny, profesjolektach, np. *złomownia* (Karpowicz 2001), *makaronownia* (forma poświadczona w WSOF), *kablownia* (derywat występujący w PSWP), *wjezdnia* (PSWP), *uzdatnialnia* (PSWP i NKJP)⁶, *twarożkarnia*.

Część formacji z przyrostkiem *-ni(a)* (wraz z rozszerzeniami) charakteryzuje się nacechowaniem ekspresywnym, wiążącym się z występowaniem słowa w kontaktach nieoficjalnych, środowiskowych, np. *umieralnia* (poświadczenia w *Nowym słowniku ortograficznym*, Latusek 2004 i NKJP)⁷, *kujownia* (Karpowicz 2001),

² Por. J. Wawrzyńczyk, *Słownik bibliograficzny języka polskiego* [wersja elektroniczna] www.leksykapolska.pl/SBJP/2SS.html oraz *Nowe słownictwo polskie w materiałach z prasy lat 1972–1992* [wersja elektroniczna] www.leksykapolska.pl/semiosis/14.

³ W NKJP znajduje się kilka przykładów: *w hali znajdowała się gralnia* (Tomasz Majke, *Problemy z piratami*, „Super Nowości” 1998, nr 252), *bywalec jednej z krakowskich gralni, do gralni chodzimy, popularność gralni* (artykuł *Gralnia czy pralnia*, „Dziennik Polski” 20.10.2001; wyszukiwarka PELCRA, dostęp 31.10.2009, podobnie inne przywoływane w artykule przykłady użyć z adnotacją NKJP).

⁴ Przykład użycia pochodzi z „City Magazine” 2004, nr 3, s. 32.

⁵ Napisy informacyjne dotyczące *wrzutni* można zobaczyć w bankach. NKJP odnotowuje cztery użycia: dwa (identyczne) w połączeniu z określeniem *nocna* (*Pudelko ze szpilekami*, Grażyna Plebanek, 2006) i dwa wcześniejsze, pochodzące z prasy: *Ani wrzutnia wewnętrzna, ani skarbiec nie nosiły śladów włamania* („Dziennik Polski”, 25.06.2001), *W najbliższym czasie pojawi się również wrzutnia* (słowa prezesa zarządu Banku Spółdzielczego w Miedźnej, Józefa Czyża, zacytowane w „Dzienniku Polskim” 9.06.1999).

⁶ NKJP podaje jeden przykład użycia pochodzący z 2003 r.: *któremu podlega uzdatnialnia wody* („Dziennik Polski” 18.09.2003), traktowany w tekście jako synonim (lub wyraz bliskoznaczny wobec) nazwy *Zakład Uzdatniania Wody w Sieniawie*.

⁷ W NKJP można znaleźć 12 przykładów użyć pochodzących z ośmiu różnych tekstów. W świetle przykładów *umieralnia* jawi się jako odpowiednik słowa *hospicjum*, najczęściej ekspresywny (*hospicjum to nie umieralnia, ale miejsce, w którym można się cieszyć życiem* – „Głos Pomorza” 2006, bez nu-

siusialnia (słownictwo dziecięce). Słownictwo to mogło więc zostać pominięte w wyniku przyjętych przez redaktorów założeń metodologicznych (zwłaszcza odnotowywania słownictwa ogólnego) i objętości słownika. Niekiedy formacje mogły być ocenione jako struktury utworzone okazjonalnie, np. *wypoczywalnia* (PSWP), *śniadalnia* (PSWP), *marmurkownia* (PSWP)⁸, *televizornia* (poświadczenie w WSO i NKJP)⁹ i dlatego nie zamieszczono ich we wcześniejszych słownikach.

W zbiorze nowych derywatów zwraca uwagę rozrastająca się grupa nazw lokali, głównie gastronomicznych (*naleśnikarnia*, *kanapkownia*, *grillownia*, *czekoladownia*). Część z tego słownictwa najprawdopodobniej się przyjmie, zwłaszcza w odmianie nieoficjalnej, mówionej. Są to bowiem struktury ekonomiczne (*czekoladownia* zamiast *pijalnia czekolady*) i wyraziste semantycznie – wskazują na podstawowe menu, np. *naleśniki* – *naleśnikarnia*, *kanapki* – *kanapkownia*. Ich powstanie wiąże się z modą na tworzenie nowych, wyspecjalizowanych lokali czy kawiarni, może być też traktowane jako chwyt reklamowy.

Niektóre z nowych nazw są odpowiednikami istniejących *nomen loci*, różnią się jednak od nich właściwościami, które są cenione przez użytkowników języka. Nierzadko są to konstrukcje krótsze (tendencja do ekonomiczności), np. jednowyrazowa *uzdatnialnia* zamiast trójwyrazowej¹⁰ konstrukcji *stacja uzdatniania wody*, czasami pozbawione niepożądanych skojarzeń, jak np. derywat *spopielarnia* (Latusek 2004 i NKJP)¹¹ w zestawieniu ze słowem *krematorium*. Wyraz *popiół*, a zwłaszcza forma *popioły* przywołuje odniesienia biblijne, religijne, literackie i kulturowe, wiążące się z żałobą, śmiercią, opłakiwaniem, marnością ciała. Pochodne czasowniki *popieleć*, *spopieleć* oraz *spopielać*, *spopielić* nie tracą tych konotacji, wzmocnionych książkowością tych leksemów. Można sądzić, że część tych skojarzeń może przejąć *spopielarnia*. Tym bardziej, że słowo *krematorium* wywołuje obrazy obozów

meru w NKJP), rzadziej pejoratywne określenie szpitala lub zakładu opiekuńczo-pielęgnacyjnego (*To umieralnia, a nie zakład opiekuńczo-pielęgnacyjny* – „Echo Dnia” 27.04.2005; *Poza tym stwierdzenie, że zakład to „umieralnia” według pani dyrektor ma się nijak do statystyk* – „Echo Dnia” 27.04.2005; *skąd mogłam wiedzieć, że ten szpital to umieralnia – broniła się Sonia – Concerto d’amore*, A. Bolecka 2004). Jednak nierzadko jest to wyraz używany w kontekście neutralnym: *To nie jest umieralnia ani dom pomocy społecznej, to jest zupełnie inna forma opieki* (Sprawozdanie Stenograficzne, Kancelaria Sejmu RP 1995); *Komuś mogłoby się wydawać, że hospicjum to jest tylko umieralnia, że tu czyni się śmierć godniejszą* („Dziennik Polski” 8.03.2002) lub jako część nazwy własnej: *umieralnia Nirmal Hriday matki Teresy* („Gazeta Wyborcza” 29.05.1993).

⁸ To twórcy o charakterze efemerydy.

⁹ W NKJP można znaleźć cztery przykłady pochodzące z różnych tekstów. Trzy z nich wiążą znaczenie omawianego derywatu z telewizją (lub nadawcami telewizyjnymi), np. *wszelkie inne programy, jakie daje nam telewizornia* (forum.historia.org.pl). Jedno wiąże się ze znaczeniem pomieszczenia: *i wreszcie telewizornia, największe i ostatnie pomieszczenie w radiu, którego nazwa wzięła się od stojącego tu zdezelowanego telewizyjnego odbiornika* („Dziennik Polski” 3.06.2001).

¹⁰ W sensie ortograficznym.

¹¹ Podstawą jest wyraz książkowy *spopielać*. NKJP notuje aż 13 mianownikowych użyć pochodzących z dziewięciu różnych tekstów. Większość z nich zawiera połączenie *spopielarnia zwłok*; typowe konteksty to: *jest, znajduje się, nie została umieszczona w programie rozwoju, nie została zbudowana oraz konfliktowa, najbliższa* (cytaty pochodzą z prasy: „Dziennika Polskiego” 17.10.2004, 3.07.1999, 24.01.2000, 1.10.1998, 26.11.1998, 28.05.1998 oraz „Echa Dnia” 3.08. 2007).

śmierci, ludobójstwa, masowego palenia zwłok zagłodzonych i zamęczonych ludzi, przywołuje czasy nazizmu.

Derywowanie nowych wyrazów umożliwia też zbudowanie tekstu bez zbędnych powtórzeń słów¹².

Niekiedy formacje z sufiksem *-ni(a)* charakteryzują się rozmyciem znaczeniowym, charakterystycznym dla słów funkcjonujących w leksyce potocznej¹³, np. *umieralnia* w tekstach ma znaczenie ‘hospicjum’ lub jest negatywnym zamiennikiem *szpitala*, *domu opieki społecznej* lub *zakładu opiekuńczo-pielęgnacyjnego* (por. przykłady podane w przypisie 6.). Te właściwości mogą sprzyjać większej frekwencji, a niekiedy też łatwiejszej leksykalizacji nowych derywatów.

Sądzę więc, że można mówić o zmianie sfery, w której współcześnie powstają lub funkcjonują derywaty z omawianym formantem: obserwujemy przejście z obszaru produkcji, techniki, wyspecjalizowanych działów i języka technicznego¹⁴ do domeny usług i odmiany potocznej.

Analizując przyczyny zmniejszania się aktywności rodzimego sufiksu, wypada też zwrócić uwagę na rosnącą konkurencję w postaci obcego przyrostka. Zwiększa się bowiem liczba nazw miejsc z elementem *-eri(a)*. Są to w większości słowa zapożyczone, które na gruncie polszczyzny mogą być także rozpatrywane jako struktury podzielne słowotwórczo.

Krystyna Kurczabowa wskazuje, że sufiks *-eri(a)* ma pochodzenie romańskie i został wchłonięty do polszczyzny wraz z zapożyczeniami francuskimi oraz mniej licznymi włoskimi. Procesowi adaptacji obcych formacji towarzyszyło często przejmowanie ich podstaw, np. fr. *bigoterie* i *bigot*. Zdaniem badaczki od XVIII w. omawiana część zaczęła funkcjonować jako formant, o czym świadczy dołączanie go do rodzimych podstaw lub słów nie pochodzących z języków romańskich, np. *polakieria*, *lobuzeria*. Podstawami wyrazów pochodnych należących do trzech grup znaczeniowych: *nomina collectivi*, *nomina essendi* i *nomina actionis*, są rzeczowniki o znaczeniu konkretnym. K. Kurczabowa sądzi, że „produktywność omawianego formantu związana była z epoką literacką cyganerii warszawskiej i cyganerii krakowskiej” i „dziś można już mówić o regresie tego formantu” (Kurczabowa 1986: 470).

Krystyna Waszakowa, opisując funkcje formantu obcego *-eri(a)*, zwróciła uwagę na dwie podstawowe role: tworzenie nazw zbiorów, np. *chuliganeria*, *masoneria*,

¹² Widoczne jest to w przykładzie pochodzącym z „Dziennika Polskiego” 18.09.2003 z artykułu pt. *Groźny chlor: Ćwiczenia odbyły się wczoraj (17 bm.) w Zakładzie Uzdatniania Wody w Sienawie oraz w jego najbliższym sąsiedztwie. Stan zagrożenia obwieściło mieszkańcom i pracownikom wycie syren alarmowych włączonych tuż po wypadku. Jednocześnie o zdarzeniu powiadomione zostały właściwe służby: Zakładowa Drużyna Ratownictwa Chemicznego, która jako pierwsza przystąpiła do akcji, Powiatowe Centrum Powiadamiania Ratunkowego, Komenda Miejska Policji w Krośnie, WIOŚ w Jaśle, powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna oraz dyrektor MPGK, któremu podlega uzdatnialnia wody.*

¹³ Na tę właściwość słów potocznych zwracał uwagę np. Władysław Lubaś (Lubaś 2000: 67–68).

¹⁴ Zdaniem H. Jadackiej derywaty z formantem *-owni(a)* są charakterystyczne dla słownictwa technicznego, z przyrostkiem *-ni(a)* często należą do terminologii technicznej, a z sufiksem *-arni(a)* – występują w środowiskowo-potocznej odmianie języka (Jadacka 1995: 1606). Jednak nowe derywaty z formantem *-owni(a)*, np. *kanapkownia*, *grylownia*, nie należą do słownictwa technicznego.

oraz nazw czynności i/lub nazw abstrakcyjnych cech, np. *donkiszoteria*, *pedanteria*. W analizie wykorzystano ponad 30 wyrazów¹⁵ z formantem *-eri(a)* odnotowanych w SJPD. Badaczka wskazała, że omawiany formant pełni głównie funkcję mutacyjną¹⁶, a budowane struktury są derywatami właściwymi (tylko jeden rzeczownik został zaliczony do wyrazów o motywacji asocjacyjnej – *wirtuozeria*). Dołączanie formantu wiąże się z alternacjami: *k : k'*, *cz : t* oraz niekiedy z ucięciem części podstawy przymiotnikowej (*pikantny* – *pikanteria*). Zdaniem K. Waszakowej to formant produktywny, choć niezbyt często tworzący nowe derywaty (Waszakowa 1994: 97–99).

W omawianym przez badaczkę zbiorze wyrazów występują cztery derywaty, których znaczenie nie wpisuje się w przedstawione wyżej funkcje semantyczne. Są to dwie nazwy miejsc: *perfumeria* i *pizzeria*, oraz nazwa nosiciela cechy *arkebuzeria* (historyzm) i nazwa nieosobowego subiekta czynności: *sceneria* ‘to, co otacza scenę’ (Waszakowa 1994: 98).

Na podstawie analizy neologizmów powstałych w latach 1985–2004 K. Waszakowa zaliczyła sufiks *-eri(a)* do formantów o małej aktywności słowotwórczej (Waszakowa 2005: 121, 179). Spośród sześciu neologizmów z tym afiksem tylko jeden oznacza miejsce: *biletaria*. Pozostałe to nazwy zbiorów.

Ostatnie lata przyniosły jednak kilka nowych słów, które wpisują się do początkowo dwuelementowego zbioru nazw miejsc z sufiksem *-eri(a)*. Są to *pierogeria*, *kebaberia*, *spagetteria*, *sandwiczeria* (Kłosińska 2004), *czateria* (również jako nazwa własna z oboczną pisownią *CZAT-eria* a. *CZAT(eria)*, o znaczeniu ‘miejsce rozmów – czatowania’), *kanapkeria*. Można sądzić, że mogą powstać inne nazwy lokali gastronomicznych specjalizujących się w daniach określonego gatunku, zwłaszcza wobec występowania takich słów w tekstach francusko- i anglojęzycznych (np. *sushieria* lub *sushiernie*¹⁷).

Internacjonalizacja słownictwa (i słowotwórstwa) powoduje, że w różnych językach zaczynają funkcjonować słowa w podobny sposób nazywające miejsca, mające te same wykładniki słowotwórcze – sufiksy o internacjonalnym charakterze, a często również podstawy. Zdaniem K. Waszakowej sufiksy obce wchodzą na gruncie polszczyzny w relacje synonimiczne z ich rodzimymi odpowiednikami, „w wyniku czego dochodzi do swego rodzaju «ścierania się» tendencji do internacjonalizacji i tendencji „narodowej”, wyrażającej się w preferowaniu środków rodzimych” (Waszakowa 2005: 181). I tak, obcymi odpowiednikami rodzimego przyrostka *-owiec* są obce sufiksy: *-ist(a)*, *-it(a)*, *-ant*, *-er*, *-szczyk*, a sufiksu *-ani(e)*: *-ing*, *-acj(a)*, *-ur(a)* [także rozszerzenie: *-atur(a)*], *-aż*. Swoiste dublety tworzą też przedrostki *anty-* i *przeciw-*, *kontr-* i *przeciw-*, *post-* i *po-*, *sub-* i *pod-* (Waszakowa 2005: 181). Omawiane for-

¹⁵ Najliczniejszą grupę stanowią derywaty odrzeczownikowe (tylko dwa odczasownikowe: *kokieteria*, *rafineria*, oraz jeden odprzymiotnikowy: *pikanteria*).

¹⁶ Wymienia tylko dwa rzeczowniki transpozycyjne: *kokieteria* i *pikanteria*.

¹⁷ Tym bardziej, że słowo *sushi* zostało już przejęte, a formacje z sufiksem *-ni(a)* (z rozszerzeniami) wydają się mało prawdopodobne ze względu na ograniczenia natury brzmieniowej. W podstawie występuje miękka głoska *š'* (*sz*), nietypowa dla polszczyzny, a w derywatach ujawnia się podobieństwo do formacji zbudowanych z tematem czasownika *suszyć*. Być może jednak wystarczą dwuwyrazowe wyrażenia *bar sushi* lub *sushi bar* (oba funkcjonują).

manty *-ni(a)* i *-eri(a)* też tworzą taką parę, choć należy zwrócić uwagę na to, że raczej się uzupełniają niż konkurują ze sobą. Tylko sporadycznie derywaty budowane z ich udziałem tworzone są od tych samych podstaw, np. *kanapkownia* i *kanapkernia* (*notabene* jest i *sandwiczernia*), zwykle następuje repartycja: przyrostek *-eri(a)* bywa dołączany do tematów słowotwórczych rzeczowników genetycznie obcych, nazywających potrawy, i tworzy nazwy lokali gastronomicznych, które odwzorowują obce odpowiedniki (głównie francuskojęzyczne, np. *kebaberie*) i wnosi pewną książkowość lub – ostrożniej – neutralność stylistyczną, sufixs *-ni(a)* (z rozszerzeniami) ma bogatszy repertuar podstaw (czasowniki, rzeczowniki, wyrażenia rzeczownikowo-przymiotnikowe) i często występuje w nazwach funkcjonujących w polszczyźnie potocznej lub prymarnie w odmianach środowiskowych (skąd słowa przechodzą do polszczyzny ogólnej, np. *uzdatniałnia*). Dość duża łatwość tworzenia derywatów z przyrostkiem *-ni(a)* może świadczyć o mocnym ugruntowaniu mechanizmu nazwotwórczego w świadomości użytkowników, nawet niespecjalistów, zwłaszcza wobec znajomości licznych starszych poświadczeń. Przykładem łatwego urabiania przejrzystych struktur z sufiksem *-owni(a)* może być również tworzenie nazw stron internetowych, np. *quizownia*¹⁸ (w zapisie zwraca uwagę wyodrębnienie elementu *-ownia*, por. www.quiz.ownia.pl).

Na spadek liczebności struktur z sufiksem *-ni(a)* mógł też wpłynąć inny czynnik. Otóż ograniczyły się możliwości tworzenia nazw miejsc od czasowników, ponieważ nie przybywa ich tak wiele, jak rzeczowników. Stąd nie odnotowuje się struktur z formantem *-alni(a)*, który zwykle występował w derywatach odczasownikowych (często z przyrostkiem tematycznym *-a-*, *-e-*, *-i-*, *-owa-*¹⁹) czy dewerbalnych formacji z afiksami *-ni(a)* czy *-arni(a)*. Znacznie częściej przejmuje się z języków obcych rzeczowniki niż czasowniki, a tym samym spada liczba podstaw, od których można derywować nazwy miejsc z wykorzystaniem rodzimego sufiksu. Tym bardziej że w procesie zapożyczania słów często przejmujemy całe rodziny wyrazów (lub je po pewnym czasie uzupełniamy – por. Długosz-Kurczabowa 1986), a wraz nimi gotowe propozycje nazewnicze, co pozwala również na gruncie polszczyzny rozpatrywać je jako struktury podzielne słowotwórczo (zwłaszcza wobec internacjonalizacji formantów).

Warto też zwrócić uwagę na to, że funkcjonowanie obu formantów oprócz różnorodności niekiedy daje też inną korzyść: pozwala uniknąć homonimii. Od dawna w polszczyźnie funkcjonuje wyraz *czatownia*, funkcjonowanie sufiksu *-eri(a)* w nowej funkcji pozwala na utworzenie odmiennej struktury: *czaterii*, co może sprzyjać precyzji i jednoznaczności wypowiedzi.

Wnioski:

1. Nowsze derywaty z sufiksem *-ni(a)* (wraz z rozszerzeniami), nazywające miejsca, funkcjonują głównie w polszczyźnie potocznej²⁰ i odmianach środowiskowych.

¹⁸ Według informacji zawartej na stronie to „miejsce, gdzie możesz przeciwstawić swoje doświadczenie kilku ciekawym psychotestom” (www.quiz.ownia.pl, 21.12.2009). Na marginesie warto dodać, że istnieje też *quizeria* (www.quizeria.pl).

¹⁹ W tej grupie w zasadzie tylko zbiór czasowników z morfemem *-ować* jest wzbogacany.

²⁰ W rozumieniu szkoły warszawskiej.

2. Sufiks *-eri(a)* w nowszych derywatach służy do tworzenia nazw miejsc (wzorem obce struktury).

3. Derywaty z sufiksem *-owni(a)* i *-eri(a)* mają odmienne nacechowanie stylistyczne.

4. Omawiane nazwy miejsc z sufiksami *-ni(a)* i *-eri(a)* powstały w wyniku:

a) działania sprzecznych tendencji: tendencji do ekonomiczności (*uzdatniałnia* zamiast *stacja uzdatniania wody*, *gralnia* zamiast *salon gier*) i precyzji znaczeniowej (widocznej zwłaszcza w nazwach lokali gastronomicznych: *pierogeria*, *naleśnikarnia*),

b) chęci uniknięcia homonimii (*czateria*),

c) stworzenia słów pozbawionych niepożądanych skojarzeń (*spopielarnia*),

d) wyrażenia oceny w skondensowanej formie (*umieralnia*, *wygrywalnia*).

Literatura

- DLUGOSZ-KURCZABOWA K., 1986, *Sposoby przejmowania obcych formantów rzeczownikowych do polskiego systemu słowotwórczego*, „Poradnik Językowy” z. 4, s. 222–228.
- GRZEGORCZYKOWA R., PUZYNNINA J., 1979, *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego*, Warszawa.
- JADACKA H., 1995, *Cząstki słowotwórcze*, [w:] A. Markowski (red.), *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, Warszawa.
- JADACKA H., 2001, *System słowotwórczy polszczyzny (1945–2000)*, Warszawa.
- LUBAŚ W., 2000, *Rola słownictwa potocznego w polszczyźnie ostatniego dziesięciolecia*, [w:] J. Mazur (red.), *Słownictwo współczesnej polszczyzny w okresie przemian*, Lublin, s. 59–68.
- WASZAKOWA K., 1994, *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne obce*, Warszawa.
- WASZAKOWA K., 2005, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*, Warszawa.

Źródła:

- BRALCZYK J. (red.), 2005, *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, Warszawa.
- KARPOWICZ T., 2001, *Słownik ortograficzny. Rejestr wyrazów występujących w języku polskim*, Warszawa.
- KŁOSIŃSKA A., 2004, *Słownik ortograficzny PWN*, Warszawa.
- LATUSEK A., 2004, *Nowy słownik ortograficzny*, Kraków.
- NKJP: *Narodowy korpus języka polskiego*, www.nkjp.pl; narzędzie PELCRA, 31.10.2009.
- PSWP: H. Zgólkowa (red.), *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny*, Poznań 1994–2005.
- SJPD: W. DOROSZEWSKI (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1958–1969.
- WSOF: J. PODRACKI (red.), *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*, Warszawa 2001.
- WSO: E. POLAŃSKI, 2006, *Wielki słownik ortograficzny PWN*, Warszawa.
- WAWRZYŃCZYK J., *Słownik bibliograficzny języka polskiego*, [wersja elektroniczna], www.leksykapolska.pl/SBJP/zss.html, 2.09.2009.

WAWRZYŃCZYK J., *Nowe słownictwo polskie w materiałach z prasy lat 1972–1992* [wersja elektroniczna], www.leksykapolska.pl/semiosis/14.

Suffixes *-ni(a)* and *-eri(a)* as indicators of the names of places

Summary

The article describes the newest derivatives with suffixes *-ni(a)* or *-eri(a)* and relations between these formants. The author points out that nowadays *-eri(a)* often forms names of places such as bars or restaurants, and *-ni(a)* dominates in colloquial Polish but it is also found in standard language because it enables to create short and semantically distinctive name.